

Ákácz fatermési táblák.

I.

A Coburg hercegi ákáczerdők számára.

Összeállította a hercegi erdőrendezőség.

Coburg herceg pusztavacsi, pusztaszti-lőrinczi, mendebillei és hevesi uradalmaiban az 1886-ik év folyamán keresztülvitt erdőrendezőségi külső munkálatoknál, futóhomokon álló ákáczfa állabok kerültek becslés alá.

Minthogy eddigelé ákácz fatermési táblák közhasználatban nincsenek, felmerült azok felállításának szükségessége.

E célból a Coburg hercegi erdőrendezőség a folyó becslési munkálatok folyama alatt egyszersmind az ákácz fatermési táblákhoz szükséges adatok összegyűjtését is feladatául tűzte ki.

Számos próbateret vett fel, tisztán a fatermési táblákhoz szükséges adatok összegyűjtése végett.

A fatömeg, magasság, átmérő és törzsszám az egyes évekre nézve a graphikus módszer szerint állapított meg.

A fatermési táblák külső alakjának és belső beosztásának a Coburg hercegi uradalmakban használt fatermési táblák szolgáltak alapul, melyeknek kiegészítő részét képezik.

Ezen ákácz fatermési táblák — miután a gyűjtött adatok az idő rövidege miatt nem szolgáltathattak egészen kelégitó eredményt — minden évben gyűjtendő új tapasztalati adatok nyomán későbbben kibővítetteti és tökéletesítetteti fognak, mi annál inkább szükséges, mivel a mostani adatok vagy olyan állabokból vétettek, melyek töre metszett csemetékök támadtak, s most először kerülnek letarolás alá, vagy pedig olyanokból, melyek másodsor fognak letarolás alá jönni, s az elsőnél már valami sűrűbb zárlatban nőttek fel. Annyi törzsszám azonban holdanként sem az első, sem a második letarolás után nem található egyik esetben sem mint más fanemek hasonló

koru állabjaiban. Az elsőben a ritkább ültetés természetes okainál fogva, a második letarolás alá kerülőkben pedig azért nem, mert az ákác állabok nyésés által többször ritkítatnak, de máskülönb is az ákác világosságot kedvelő fanem lévén, önmagától is nagyon kiritkul. Ilyen körülmények között a zárlatok helyes megállapítása az ákácznál felette nehéz, s az ültetésnek illetőleg csemetetávolságnak, továbbá a nyésésnek és azzal járó gyéritesnek határait meghatározni a rendelkezésre álló állabokban még hosszabb kutatások és tapasztalatok feladata leend.

Ehhez hozzájárul még azon körülmény is, hogy az első telepítésű ákáczosok, s legtöbb helyen a második letarolás alá kerülők is legeltetésre és fűnyérésre is használtattak, minek hátránya a növedékre természetesen visszahatott. A hol az ákáczosok ezen hátrányoktól mentek voltak — mi vajmi kevés helyen történt — a növedék az alább kimutatottnál nagyobb leend. Egyszóval a növekvési eredmények ugy az első mint a második esetben elfognak térni egymástól. Miután azonban a fentebb megnevezett uradalmak ákáczosaiban a legeltetés mérsékelten üzetett s az utóbbi időkben már be is tiltatott, ezen termési táblák fatömeg eredményei megközelítőleg közép helyen állanak, s a magyarországi futóhomok ákáczosokban mások által is felhasználhatók lesznek, a hol az ákáczosok hasonló viszonyok között nőttek fel.

Tény, hogy az ákác zárt állabok képzésére, tehát erdőnevelésre világosságot kedvelő természeténél fogva nem igen alkalmas, s növekvésében a két—háromsoros szegélyfáktól, melyek a világosságot minden oldalról élvezik, még mérsékelt erdei zárlatban is nagyban visszamarad. Ezt bizonyítja azon körülmény is, hogy az ákác zárt állapotban, még erőteljes futóhomokon is, már 10—15-ik évétől kezdve szenved és mohosodni kezd, magasabb, 20—25 éves korában pedig igen

sok csúcs száradttá s bélredvessé lesz belőle, mely utóbbi állapotára a legeltetés is nagy befolyással van. Ezen természeténél fogva inkább csak az előkultura fájául tekinthető, s amint a tapasztalás azt később megérleli, az ákáczosok helyét lassanként a mocsártölgy fogja elfoglalni, mely fanem, mint a nevezett uradalmakban látható, a futóhomokon is sokkal nagyobb, és szebb eredményeket mutat, mint az ákác, s igen magas kort ér el épségben.

Végre meg kell említenünk, hogy az ákác állatok növedék eredményei a letarolási módozatoktól is függnék. Egyes helyeken a tuskók sarjaiból, más helyeken árkolás által feltárt, de be nem temetett gyökérzetből, ismét más helyeken a tuskók eltávolítása, s a gyökérzet mérsékelt betakarása által nevelik az ákáczosokat. Ezen utóbbi mód a legszebb eredményeket mutatja, mert a meglazított talajban nemcsak a gyökérzetből, de az alátemetett magból is új egyedek támadnak, s teljes zárlatot adnak, melyekből később az életképesebb egyedek kiválasztása és fentartása könnyen eszközölhető. Az ekként nevelt ákáczosok jövőben, ha a legeltetéstől megóvatnak, más eredményeket is fognak feltüntetni mint a jelenlegiek. Sajnos azonban, hogy ezen letarolási mód még sok helyen ismeretlen, hercegi uradalmainkban is csak a legközelebbi multban jöttünk reá, s azt kiválóan előnyösnek látjuk. A másik két letarolási, illetőleg felújítási mód közül az első a leghátrányosabb, mert silányabb sarjakat ad, s a sarjak a széltörésektől is többet szenvednek mint az utóbbi módok szerint nevelt állatokban.

Mindezt az ákáczosok becslésénél, illetőleg ezen termési táblák használatánál tekintetbevétele végett, mind pedig ezzel összefüggésben az ákáczosok nevelése és kezelése érdekében szükségesnek tartottuk elmondani, s arra a t. szakközönség figyelmét is felhívni.

Ákác sarjerdő.

Arányszámok.

Termőhelyi osztály	20	30	40
	éves vágatási kor mellett		
I.	1·000	1·000	1·000
II.	0·830	0·870	0·860
III.	0·667	0·723	0·731
IV.	0·497	0·563	0·570
V.	0·333	0·397	0·413
VI.	0·170	0·226	0·243

Kor	T ö r z s			Fa-tömeg	Folyó-	Átlag-	Átlagos készlet	Használati százalék	Kor
	átmérő	magasság	szám		növedék				
év	cm	m	drb kat. holdanként	kat. holdanként töm. m ³					év
I. Termőhely.									
5	6·7	10·1	1130	23	.	4·60	.	.	5
10	10·6	14·6	822	65	8·40	6·50	.	.	10
15	14·0	17·8	635	110	15
20	16·8	20·2	520	147	8·20	7·35	96·8	0·1061	20
25	19·3	22·3	445	175	25
30	21·2	23·8	410	199	5·20	6·63	105·2	0·0630	30
35	22·8	24·9	382	217	35
40	24·2	25·9	370	230	3·10	5·75	133·4	0·0431	40
45	25·2	26·6	363	242	45
50	26·1	27·1	360	250	2·00	5·00	155·0	0·0322	50
II. Termőhely.									
5	5·8	8·8	1420	17	.	3·40	.	.	5
10	9·5	13·2	1050	49	6·40	4·90	.	.	10
15	12·6	16·2	810	87	15
20	15·2	18·5	665	122	7·30	6·10	54·6	0·1117	20
25	17·5	20·4	554	152	25
30	19·4	21·7	482	173	5·10	5·77	87·4	0·0659	30
35	20·9	22·8	448	188	35
40	22·1	23·6	423	198	2·50	4·95	112·7	0·0439	40
45	23·0	24·2	408	206	45
50	23·7	24·7	397	212	1·40	4·24	131·3	0·0323	50

Kor	T ö r z s			Fa-tömeg	Folyó-	Átlag-	Átlagos készlet	Használati százalék	Kor
	átmérő	magas-ság	szám		növedék				
év	cm	m	drb kat. holdan-ként	kat. holdanként töm. m ³					év
III. Termőhely									
5	5·1	7·8	1722	13	.	2·60	.	.	5
10	8·4	11·6	1328	37	4·80	3·70	.	.	10
15	11·4	14·5	1037	67	15
20	13·6	16·7	863	98	6·10	4·90	42·6	0·1150	20
25	15·7	18·5	720	123	25
30	17·6	19·8	617	144	4·60	4·80	69·9	0·0686	30
35	18·8	20·8	565	158	35
40	19·9	21·6	522	168	2·40	4·20	92·1	0·0456	40
45	20·7	22·1	497	173	45
50	21·3	22·4	480	175	0·70	3·50	108·3	0·0323	50
IV. Termőhely.									
5	4·4	6·7	2000	10	.	2·00	.	.	5
10	7·3	10·0	1622	28	3·60	2·80	.	.	10
15	9·9	12·7	1320	51	15
20	12·0	14·7	1116	73	4·50	3·65	31·9	0·1144	20
25	14·0	16·4	950	94	25
30	15·7	17·6	820	112	3·90	3·73	53·1	0·0704	30
35	16·9	18·6	740	123	35
40	17·9	19·4	684	131	1·90	3·28	70·7	0·0463	40
45	18·6	19·7	648	135	45
50	18·8	19·9	640	137	0·60	2·74	83·6	0·0323	50
V. Termőhely.									
5	3·7	5·7	2300	7	.	1·40	.	.	5
10	6·3	8·7	1928	18	2·20	1·80	.	.	10
15	8·5	11·1	1650	33	15
20	10·5	13·0	1410	49	3·10	2·45	21·0	0·1169	20
25	12·2	14·3	1223	65	25
30	13·6	15·5	1093	79	3·00	2·63	36·1	0·0730	30
35	14·7	16·4	993	89	35
40	15·5	16·9	930	95	1·60	2·38	49·3	0·0482	40
45	16·1	17·3	885	97	45
50	16·3	17·6	867	98	0·30	1·96	58·8	0·0333	50
VI. Termőhely									
5	3·0	4·7	2765	3	.	0·60	.	.	5
10	5·2	7·3	2267	9	1·20	0·90	.	.	10
15	7·2	9·5	1974	16	15
20	8·9	11·3	1752	25	1·60	1·25	10·4	0·1208	20
25	10·3	12·4	1570	36	25
30	11·4	13·1	1440	45	2·00	1·50	19·1	0·0784	30
35	12·4	13·8	1323	51	35
40	13·2	14·3	1243	56	1·10	1·40	27·2	0·0516	40
45	13·6	14·6	1201	58	45
50	13·9	14·9	1167	60	0·40	1·20	33·3	0·0360	50

II.

Szabadka szab. kir. város ákáczerdei számára.

Összeállított az üzemterv elkészítése alkalmával.

Szabadka város ákáczosai szintén tiszta futóhomokon terülnek el. A talaj termőképesség tekintetében felette változó. Legrosszabbak a föld árjának kitett mélyedések és legtermékenyebbek a föld árja által el nem ért, magasabban fekvő helyek, melyeken az ákác sokkal vidorabb, erőteljesebb növekvést mutat. A talaj minőség mellett azonban igen nagy befolyással bír az ákác növekvésére egy más körülmény is, t. i. a talaj megművelésének módja a telepítés alkalmával. Ha a talajt a csemeték kiültetése előtt jó mélyen (mintegy 50 *cm*-nyire) megforgatják, a növekvés minden fajta termőhelyen, tehát úgy a magaslatokon, mint a mélyedésekben szembeszökően fokoztatik az egyszerű módon telepített ákáczosokhoz képest, s a mi legfontosabb, a növekvésben való különbség nem csak a letelepítés után hosszab-rövidebb ideig, hanem mindvégig észlelhető lesz. Az itt szerzett tapasztalatok általában azt mutatják, hogy a mélyedésekben megforgatás nélkül nem is telepíthető meg az ákác sikerrel, megforgatott földben ellenben még az ilyen helyeken is megközelíti növekvésben a viz árjának ki nem tett talajon nőtt állabokat, ha ezek meg nem forgatott talajba ültetettek. Átlagosan véve tehát Szabadka város akáczosaiban két termőhelyi osztályt lehet megkülönböztetni. Az elsőbe sorozhatók a magasabban fekvő, megforgatott talajba ültetett állabok, a másodikba pedig a magasabban fekvő talajba közönséges módon és a mélyedésekbe megforgatás mellett kiültetett állabok.

Az alább következő termési táblák két osztálya is ezen megkülönböztetésnek felel meg.

Ezeknek a Coburg hercegi termési táblákkal való ösz-

szehasonlításánál azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a szabadkai termési táblák adatai, kivételnélkül első telepítésű állabokból tehát nem tulajdonképeni sarjerdőkből vétettek. Mindamellett a szabadkai állabok is inkább sarjerdőknek tekinthetők, a mennyiben a telepítésnél kizárólag csonkított csemeték használtattak. A sarjerdő jelleg mellett bizonyit különben maga az összehasonlitás is. Mert a mint könnyen észrevehető a szabadkai I. termőhelyi osztály a Coburg hercegi táblák II. osztályával és a szabadkai II. osztály a Coburg hercegi táblák V. osztályával meglehetősen megegyezik. Van ugyan különbség a növekvés menetében mindkét helyen, de ez nem olyan nagy mint a minő sarj- és szálerdők összehasonlitásánál várható.

A Szabadka városi erdők termési táblája különben a következő:

Kor évek- ben	Az átlagtörzs			Törzslap összeg holdanként m ²	Fatómeg	Folyó	Átlag	Kor- szaki	Egész	Hozam százalék	5—5 év alatt kivesző, ille- tőleg kiszed- hető fatömeg
	átmé- rője	magas- sága	valódi alakszáma			növedék	fakészletsor				
	cm	m	valódi alakszáma			kat. holdanként m ³			k. holdan- ként m ³		
I. Termőhelyi osztály.											
5	6.4	5.6	.	5.10	18	.	3.6	10.3	.	.	.
10	10.4	10.1	.	9.37	47	5.8	4.7	34.8	22.6	0.208814	5
15	14.3	13.6	.	12.84	81	6.8	5.4	67.3	37.5	0.145018	12
20	17.9	16.1	.	15.64	116	7.0	5.8	102.0	53.6	0.108022	17
25	21.3	17.9	.	17.88	146	6.0	5.8	133.9	69.7	0.083600	20
30	24.5	19.2	.	19.58	170	4.8	5.7	160.6	84.8	0.066806	20
35	27.3	20.1	.	20.84	188	3.6	5.4	181.7	98.7	0.054587	18
40	29.9	20.6	.	21.73	201	2.6	5.0	196.3	110.9	0.045325	15
II. Termőhelyi osztály.											
5	4.4	4.0	.	2.47	7	.	1.4	4.1	.	.	.
10	6.8	8.0	.	4.38	18	2.2	1.8	13.2	8.6	0.204624	1
15	9.1	11.4	.	6.06	32	2.8	2.1	25.9	14.4	0.147154	3
20	11.2	14.1	.	7.46	47	3.0	2.3	41.0	21.0	0.111639	5
25	13.1	15.9	.	8.64	61	2.8	2.4	55.7	28.0	0.087205	6
30	14.6	17.1	.	9.53	72	2.2	2.4	67.9	34.6	0.069297	6
35	15.7	17.8	.	10.21	80	1.6	2.3	77.1	40.7	0.056164	5
40	16.5	18.2	.	10.66	85	1.0	2.1	83.0	46.0	0.046183	3